



دانشگاه مجازی المصطفی

معاونت پژوهشی و تولید



گزارش نشست علمی پژوهشی

عنوان نشست	بازتاب آیات و روایات در اشعار خاقانی
موضوع نشست	زبان و ادبیات فارسی
سخنران	دکتر سلمان رحیمی (مدیر گروه زبان و ادبیات فارسی)
دبیر علمی	دکتر محمد جعفری
زبان ارائه	فارسی
زمان برگزاری	۱۷ خرداد ۱۴۰۱
مکان برگزاری	سالن جلسات دانشگاه مجازی
تعداد شرکت کنندگان	<u>۱۳۰ نفر آنلاین و ۱۰ نفر حضوری</u>
لینک دسترسی به محتوای نشست	https://live.mou.ir/phexnj6l4ppj/





متن نشست

بسم الله الرحمن الرحيم

بازتاب آیات و روایات «شاعر خاقانی»

این نشست علمی در تاریخ ۱۷ خرداد ماه ۱۴۰۱ به همت معاونت پژوهش دانشگاه مجازی و گروه علمی زبان و ادبیات فارسی برگزار گردید.

در زیر گزارشی از اهم موضوعات ارائه شده در این نشست علمی که بسیار کاربردی بود و مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت، ارائه می گردد:

دکتر مجید جعفری دبیر محترم جلسه در آغاز محورهای کلیدی که قرار است در این نشست طرح و توضیح داده شود را اینگونه بیان کردند که به ترتیب در ابتدا شرح حالی مختصر از زندگی افضل الدین خاقانی شروانی ارائه می شود سپس جناب دکتر به توضیح سبک شاعری افضل الدین خاقانی شروانی می پردازند و در نهایت در رابطه با تاثیر پذیری خاقانی از آیات و روایات توضیحاتی ارائه خواهد شد.

دکتر رحیمی در ابتدا جلسه به توضیح شخصیت و مقام خاقانی شروانی پرداختند که ایشان افضل الدین بدیل (ابراهیم) خاقانی شروانی از بزرگترین قصیده سرایان قرن ششم است (۵۲۰-۵۹۵ ه.ق) که اشعاری غرّاً و شورانگیز در مدح حضرت ختمی مرتبت سروده است. احاطه ی خاقانی بر علوم مختلف و اطلاعات وسیع وی در مورد وقایع تاریخی-مذهبی و همچنین روایات، احادیث و آیات قرآنی باعث شده است که سروده هایش در مورد پیامبر (ص) سرشار از نکته های تاریخی، روایی و قرآنی باشد.

استاد رحیمی به نکته ای دیگری در رابطه با شخصیت خاقانی اشاره کردند که چه عاملی باعث شد خاقانی تصمیم گرفت حسان عجم شود و خلاصه آن این است که گر چه خاقانی در مدح پادشاهان و امیران مدایحی سروده است اما «سرانجام تمایلات پارسایی که از آغاز در وی وجود داشت، در طی سفر مکه و از تأثیر روضه ی پیغمبر (ص) در وی قوّت بیشتری یافت و چون به سبب غرور باطنی، در دل از ستایشگری شاهان ناخرسند بود این داعیه ی تازه در جانش آویخت که از این پس حسان عجم شود و مثل حسان که ستایشگر پیغمبر (ص) بود، وی نیز به مدح پیغمبر بسنده کند و از ستایش دیگران کنار جوید و حتی در یک قطعه شعر مدعی شد که صدیقان شهر، پیغمبر را به خواب دیده اند و پیغمبر نزد آن ها خاقانی را شاعر خویش خوانده است. (زرین کوب، ۱۳۸۳: ۱۷).





دکتر رحیمی در بخش دیگری از سخنان خود به ارتباط خاقانی با مسیحیت پرداختند که با توجه به علاقه ی خاقانی به دین مسیحیت اشارات متعددی که مربوط به حضرت عیسی و مریم(ع) در اشعار مختلف وی به چشم می خورد، در این مدایح نیز خاقانی تا آن جا که موقعیت مناسبی پیدا کرده است، و توانسته از این مطالب در خدمت مدح پیامبر(ص) بهره ببرد، غافل نمانده است.

ایشان به نمونه های از ترکیبات قرآنی که خاقانی در اشعار خود به کار برده است مواردی را بیان کردند از جمله استفاده از ترکیبات قرآنی همچون «فاستقم كما أمرت»، «رحمة للعالمین»، «واصطنعتک لنفسی» و همچنین در رابطه با واقعه ی معراج ترکیباتی همچون سدره المنتهی، قاب قوسین، ذنی فتللی، والنجم اذا هوی و.... از لوازم تصویرگری خاقانی است.

از دیگر نمونه های که مربوط به وقایع تاریخی اسلام و وقایع مذهبی مربوط به عصر پیامبر(ص) همچون بت شکنی ایشان، یاری شدن پیامبر در جنگ بدر توسط ملائکه الهی از دیگر موضوعات اشاره شده توسط خاقانی است. خاقانی در مدایح نبوی از آیات و احادیث که مربوط به پیامبر(ص) است و همچنین از احادیثی که از قول خود حضرت(ص) نقل شده است، در حدّ فراوانی استفاده کرده است. طرز بکارگیری آیات و روایات در مدایح نبوی بسیار متنوع است. خاقاتی از شیوه های مختلف از جمله تلمیح، ترجمه ی تحت اللفظی، ترجمه ی آزاد و اقتباس های لغوی و معنایی در خدمت معانی متفاوت با عبارت بکار گرفته شده، استفاده کرده است.

جناب دکتر با اشاره بر اینکه واقعه ای معراج از جمله نمونه های بسیار مهمی است که خاقانی به آن توجه ویژه ای کرده است و از جمله موضوعاتی است که خاقانی در ضمن مدح پیامبر(ص) به آن اهمیت خاصی قائل شده است. در توصیف واقعه معراج خاقانی از آیات و روایات مختلفی که درباره ی این جریان آمده است استفاده کرده است، که سوره ی نجم در بین سور قرآنی از پرکاربردترین آن هاست.

و اینکه خاقانی در حین توصیف پیامبر(ص) از دیگر فرستادگان الهی غافل نبوده است و با ذکر نام ایشان در عین بزرگداشتشان، حضرت ختمی مرتبت را بر آن ها برتری داده است که در این باره نیز از آیات و روایات بهره گرفته است. و خاقانی از خصوصیات رفتاری پیامبر(ص) همچون بخشندگی و خوش خلق بودن البته با توجه به آیات و روایات و همچنین ویژگی های ظاهری همچون علامت مهر نبوت بر کتف ایشان، در خدمت مدح استفاده کرده است.

معجزات پیامبر(ص) که در واقع نشان از عنایت و الطاف حضرت حق نسبت به ایشان است و همچنین وقایع تاریخی همچون امداد ملائکه در جنگ بدر به سپاه پیامبر(ص) از دیگر بن مایه های تصویری خاقانی در مدایح نبوی(ص) است.

شفابخش بودن تربت حضرت رسول(ص) و مقایسه ی آن با نفس شفا بخش حضرت عیسی(ع) و همچنین تأثیر مکان مقدس آرامگاه ایشان بر زایران، از دیگر مطالب بکاربرده شده در مدح ایشان است.





دکتر رحیمی در پایان ضمن جمع بندی از مطالب ارائه شده در جلسه به سوالات حضار و مخاطبین آنلاین پاسخ های لازم را بیان کردند.





مستندات نشست



معاونت پژوهشی و تولید

نشست علمی پژوهشی



بازتاب

آیات و روایات در اشعار خاقانی

- * شرح حالی مختصر از زندگی افضل الدین خاقانی شروانی
- * سبک شاعری افضل الدین خاقانی شروانی
- * خاقانی و تاثیر پذیری وی از آیات و روایات

سه شنبه ۱۷ خرداد ۱۴۰۱

ساعت ۱۰:۰۰

live.mou.ir/research

لینک شرکت در نشست





مدیر پژوهش و تولید: دکتر سلمان رحیمی

دانشگاه مجازی المصطفی

دانشگاه مجازی المصطفی

Adobe Connect - بازتاب آیات و روایات در اشعار خاقانی - دکتر رحیمی - 17 خرداد 1401
— □ ×





pajoheh Department 2

Chat 18 (Everyone)

salam vaght bhlyr (08/07/2022 10:44)

سلام بخدا اوت بی ایف بهضرمه غل (08/07/2022 10:47)

چباب استاز پوز اهدوی 13587 (08/07/2022 10:51)

دوروی دم درویه خورش هله انداز خالق وخت وک تره ۹ گشای در دیهت کز چله ور در وده چور گز اهدوی بهخفته نرینا سادات حیرم (08/07/2022 10:51)

الرفی استرا وبل بوز اهدوی 13587 (08/07/2022 10:51)

رویدام وقت به به سمانه ضعت

Attendees (95)

Active Speakers

Hosts (2)

- pajoheh Department
- pajoheh Department 2
- Presenters (0)
- Participants (93)
- 11184
- 11271
- 11283alavipayam

0:47:34/1:19:32





Adobe Connect - بارتاب آیات و روایات در اشعار خاقانی، دکتر رحیمی، 17 خرداد 1401

Video (1)

Notes 17

برای دریافت گواهی در لینک زیر ثبت نام نمایید
<https://survey.porsline.ir/s/Y9z64So>
 لینک ثبت نام برای دریافت گواهی تا یک روز فعال است

نظر شما در خصوص این نشست علمی چیست؟

نظر شما در خصوص این نشست علمی چیست؟

گزینه	تعداد	درصد
حالی	17	63%
خیلی خوب	6	22%
خوب	4	15%

Chat 18 (Everyone)

pajohesh Department 2: <https://survey.porsline.ir/s/Y9z64So> (08/07/2022 11:03)
 مشکل ارسال موهبه ا ونگاه چیده به رسول موسوس
 پajohesh Department 2: بله به لینک ارسال می شود (08/07/2022 11:05)
 مشکرم چیده به رسول موسوس
 SAEEDNIA: شکر و صدا قطع و وصل (08/07/2022 11:07)
 pajohesh Department 2: صدا بررسی شد صدا معکوب است و مشکلی ندارد (08/07/2022 11:07)
 Mehran Ebrahimi: +

Attendees (89)

Active Speakers

Hosts (2)

- pajohesh Department
- pajohesh Department 2

Presenters (0)

Participants (87)

- 11184
- 11271
- 11283alavipayam

Adobe Connect - بارتاب آیات و روایات در اشعار خاقانی، دکتر رحیمی، 17 خرداد 1401

Video (1)

Notes 17

برای دریافت گواهی در لینک زیر ثبت نام نمایید
<https://survey.porsline.ir/s/Y9z64So>
 لینک ثبت نام برای دریافت گواهی تا یک روز فعال است

نظر شما در خصوص این نشست علمی چیست؟

نظر شما در خصوص این نشست علمی چیست؟

گزینه	تعداد	درصد
حالی	32	71%
خیلی خوب	9	20%
خوب	4	9%

Chat 18 (Everyone)

Mehran Ebrahimi: + (08/07/2022 11:12)

Hossein Sha'bani: (08/07/2022 11:13)

نظرموزون میفانر بیچرا سامانه ای سامانه صنعت (08/07/2022 11:16)
 درون وارد شده ایا با نویای شرکت خود صدا استی مشکل از ا اجاز یاز شی وین قلمی اثر
 ندارد سامانه مشکل برقرار شی وین قلمی اثر (08/07/2022 11:18)
 ف هستی رجا ات حتی سواس اعتمادا ای سامانه صنعت

Attendees (88)

pajohesh Department 2

Hosts (2)

- pajohesh Department
- pajohesh Department 2

Presenters (0)

Participants (86)

- 11184
- 11271
- 11283alavipayam

